

Building the Third *Beis Hamikdash*¹

Question

Who is obligated to build the *Beis hamikdash* (Temple in Jerusalem), and is there an obligation to begin rebuilding the *Beis hamikdash* today, before the coming of the *mashiach*?

Outline

[The Mitzvah](#)

[Who is Obligated to Build the *Beis Hamikdash*](#)

[Will the *Beis Hamikdash* Precede the *Mashiach*?](#)

[The Rebbe's Position](#)

[Second *Beis Hamikdash* Precedent](#)

[Are We Allowed to Begin Construction?](#)

[Building the *Beis Hamikdash* in a State of Personal Impurity](#)

[Conclusion](#)

Response

The Mitzvah

The Torah states: “*You shall make for me a mikdash.*”² Although the context of the verse is the construction of the *mishkan* in the desert, halachic authorities explain that this instruction also includes the future *batei mikdash*. They derive this from the verse itself, in different ways:

(1) בעריכת המאמר השתתפו חברי המכון שליט"א הרב אליעזר ראקסין, הרב אברהם בערגשטיין, והרב יהודה ליב אלטיין.

(2) שמות (כה, ח): “וַיַּעַשׂ לִי מִקְדָּשׁ וַיִּשְׁכַּנְתִּי בְתוֹכָם”.

- (a) The verse states explicitly *mikdash* and not *mishkan*, referring to future *batei mikdash*³.
- (b) The following verse states: “And so too shall you make,” referring to *batei mikdash*⁴.

Some authorities derive the obligation to build the *Beis hamikdash* from another verse: “And it will be, that the place the L-rd, your G-d, **will choose** to establish His Name, **there** you shall bring all that I am commanding you: your burnt offerings, and your sacrifices,” referring to the *batei mikdash*.⁵

Who is Obligated to Build the *Beis Hamikdash*

The commandment to build the *Beis hamikdash* is the collective responsibility of the Jewish people; it is known as a *chiyuv al ha-tzibur* (communal obligation).⁶ Men and women alike are required to contribute to the construction, just as everyone took part in

(3) רמב"ם (בית הבחירה, א, א): “מצות עשה לעשות בית ליי” מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות. וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש”. וראה כסף משנה (שם): “והביא ראיה מועשו לי מקדש ואף על גב דההיא פרשה במשכן שבמדבר מיירי משמע דהאי קרא כלל הוא לכל מקום בין למשכן שבמדבר בין לשילה ונוב וגבעון בין לבית עולמים ודיקא נמי דקאמר ועשו לי מקדש ולא קאמר ועשו לי משכן”.

(4) סנהדרין (טז, ב): “אמר רב שימי בר חייה אמר קרא ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וכן תעשו לדורות”. וכ”ה בשבועות (יד, ב). וראה גם בפירוש”י עה”ת (שם): “לדורות אם יאבר אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים, כגון שולחנות ומנורות וכיורות ומכונות שעשה שלמה, כתבנית אלו תעשו אותם”. וראה מנחת חינוך (מצוה צה, סק”א).

(5) דברים (יב, יא): “והיה המקום אשר יבחר ה' אלהיכם בו לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם עולתיכם וזבחיכם מעשרתיכם ותרמת ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרי לה”.

ובסמ”ג (עשין, קסג): “בפרק כהן גדול (סנהדרין כ, ב) תניא שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתם לארץ, להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ואחר שיניח להם המקום מכל אויביהם מסכיב לבנות בית הבחירה שנאמר (דברים יב, יא) ועברתם את הירדן וישבתם בארץ ואחר כך והיה המקום אשר יבחר ה' אלקיכם לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אני מצוה אתכם עולותיכם זבחיכם וגומר”. (ובכסף משנה (בית הבחירה א, א): “ונראה שלא רצה לומר שהמצוה היא ועשו לי מקדש כמ”ש רבינו משום דההוא קרא במשכן שבמדבר מיירי”).

וראה כסף משנה (שם) שמבאר למה לא הביא הרמב”ם את הפסוק שמביא הסמ”ג: “ורבינו לא נראה לו שהמצוה היא והיה המקום אשר יבחר ה' אלקיכם וגו' וכסמ”ג משום דהתם לא פקיד לבנות בית הבחירה אלא סיפור בעלמא הוא דקאמר שיביאו קרבנות למקום שיבחר ה' אבל לא מצונו במקרא ציווי שיבנו בית הבחירה. . . ולפיכך לא רצה להביא ראיה מפסוק זה”.

וראה אבן האזל (על הרמב”ם שם). לקו”ש (טז, ע' 305).

(6) ספר המצוות להרמב”ם (סיום מצוות עשה): “וכשתתכל כל אלו המצות שקדם זכרם הנה תמצא מהם מצות שהם חובה על הציבור, לא לכל איש ואיש, כגון בנין בית הבחירה”. ובספר החינוך (מצוה, צה): “וזה מן המצוות שאינן מוטלות על היחיד כי אם על הציבור כולן, כשיבנה הבית במהרה בימינו יתקיים מצות עשה”.

וראה שו”ת דברי יציב (חומ”מ, פח): “נסתפקתי במצות בנין בית המקדש אם הטיל הכתוב חיוב עשייתו בפועל על כל אחד מישראל, והבונים ועושי המלאכה עושים בשליחות כל ישראל. או שהמצוה רק שכל אחד מישראל יהא לו חלק בבנין המקדש, אבל עצם קיום המצוה מוטל על כללות הציבור”.

the building of the *mishkan* in the desert.⁷ (However, children learning Torah are exempt from partaking in the effort so as not to disturb their studies⁸).

This communal obligation pertains equally to the first and second *batei mikdash*. However, regarding the third (and final) *Beis hamikdash* there is a difference of opinion: some authorities hold that G-d Himself will construct it in Heaven and it will descend completely built,⁹ while others maintain that it will be built by man (the *mashiach*¹⁰ or the Jewish nation¹¹).

Several approaches have been suggested to reconcile the differing opinions regarding the third *Beis hamikdash*:

1. If the *mashiach* will come in the preordained time (*be-itah*), the *Beis hamikdash* will be built by the Jewish people. If, by contrast, the coming of the *mashiach* precedes its time (*achishena*), it will be built by G-d Himself.¹²
2. The Jewish people have an obligation to build the *Beis hamikdash*. However, if they do not build it (for whatever reason), G-d will build it Himself.¹³

(7) רמב"ם (בית הבחירה א, יב): "והכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם אנשים ונשים כמקדש המדבר". (וראה שו"ת בית יצחק (או"ח סי' ג) למקור דברי הרמב"ם).

(8) שבת (ק"ט, ב): "ואמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה: אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש". וברמב"ם (שם): "ואין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין". ובשו"ע יו"ד (רמא, יג): "אין מבטלין תינוקות, אפילו לבנין בית המקדש".

(9) זוהר (ח"א כת, א): "גרול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, דקדמא אתבני על ידא דבר נש, והאי על ידא דקודשא בריך הוא, ובגין דא (תהלים קכ"ז) אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו". ובתנחומא (כי תשא, יג): "אמר הקדוש ברוך הוא בעולם הזה עשיתם משכן ומקדש שהיו בחומה, ולעתיד אני אבנה את הבמ"ק ותהיה מוקפת בחומת אש שנאמר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש". ובילקוט שמעוני (משפטים, רמז שמה): "אמר הקדוש ברוך הוא אני הצתי אש בציון שנאמר ויצא אש בציון ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב לה ולכבוד אהיה בתוכה".

וראה כד הקמח (לרבינו בחיי, פסח [ב]): "הבית השלישי שעתידי להיות הבנין בנין שמים". וברש"י (סוכה מא, א ד"ה דאין): "מקדש העתיד שאנו מצפין בניו ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים, שנאמר (שמות טו) מקדש ה' כוננו ידיך". וכ"ה בתוספות (שם).

(10) ויקרא רבה (ט, ו, ועד"ז בבמדבר"ר יג, ב): "מלך המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה בהמ"ק נתון בדרום". וברמב"ם (מלכים, יא, א): "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל".

(11) ירושלמי (מגילה, א, א): "לכשיתעוררו הגליות שהן נתונות בצפון ויבואו ויבנו בית המקדש שהוא נתון בדרום". ובירושלמי (פסחים ט, א): "ניתן לישראל לבנות בית הבחירה" (וע"ש בקרבן העדה דלא גרסינן ליה, אבל ראה מנ"ח מצוה שפ). וראה לקו"ש (כו, ע' 204 הערה 96).

(12) שו"ת מהר"ם שיק (יו"ד, ריג): "ונראה דיש עוד איכא בנייהו בין קץ של אחישנה לקץ בעתו, דהנה הרמב"ם בפ"א מהלכות מלכים כ' שמלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות ב"ד ליושנה ויבנה ביהמ"ק ויקבץ נדחי ישראל. . ובאמת קשה על זה מהא שאמרו ב"ר דף ל"א דיום הנף כולו אסור דחיישינן מהרה יבנה ביהמ"ק ופרש"י שבנין דלעתיד יבנה ע"י שמים והרמב"ם כ' דיבנה ע"י משיח. . ויותר נראה דזה עצמו תליא בב' קיצין הנ"ל, דאם יהי' קץ של בעתו יהי' הכל כסדר וכמו"ש הרמב"ם בהלכות מלכים הנ"ל, אבל אם יהי' קץ של אחישנה אז יהא הכל במהירות ומהרה יבנה בית המקדש ביד"ש ויבוא משיח צדקינו". ובלקו"ש (יג, ע' 84 הערה 36, וכ"ה בלקו"ש כז, ע' 204): "וי"ל לתווכן בין ב' מחז"ל הנ"ל – ע"פ סוגיית סנהדרין (צח סע"א) ביישוב כתובים – דלא זכו (כמו בימי ריב"ח) נבנה ע"י בנ"א, זכו – ע"י הקב"ה".

(13) ר' חיים שרגא פייביל פרנק (קובץ 'המעין', תשרי תשל"ל, ע' 74-73): "לכן נ"ל דהקושי מעיקרא ליתא ואין שום סתירה לדברי רש"י ותוס' מכל הנ"ל, דמנין להם להמקשים שהפ"י בדברי רש"י ותוס' שכך חייב להיות דוקא ע"י שמים ואין רשות לנו לבנותו בידי אדם, ולענ"ד נראה פשוט במה

3. A third opinion maintains that either alternative is possible.¹⁴

According to these explanations, it is possible that the Jewish people will not participate in building the third *Beis hamikdash* at all and thus not fulfill the *mitzva*. Some propose a number of other explanations, according to which we will indeed take part in the construction:

4. The *Beis hamikdash* will be built by the Jewish people, accompanied by miraculous divine assistance.¹⁵
5. It will primarily be built by G-d and descend from Heaven, but G-d will leave minor items to be completed by the Jewish people (e.g., the doors).¹⁶
6. The Jewish people will build the physical *Beis hamikdash* and G-d will build the spiritual *Beis hamikdash*. However, the spiritual *Beis hamikdash* cannot descend

שכתבו רש"י ותוס' דבית המקדש דלעתיד בנוי ומשוכלל יגלה מן השמים אינו דין שאין לנו להתעסק בבנין בית הבחירה ולאסור עלינו בניינה ולהפקיע מאתנו חובתנו שנצטוונו במצות עשה 'ועשו לי מקדש', אלא דגילתה לנו התורה והנבואה שקיימת גם אפשרות כזה שיתגלה מן השמים באם תהיה איזה רשלנות או איזה סיבה שהיא שלא נבנה אנו . . . אבל מעולם לא התכוונו רש"י ותוס' בשם המדרש לומר דהמצוה נעקרה ונפקעה ממנו ושאינו עלינו שום חיוב, ואף לא רשות לבנות מעצמנו, אלא לחכות ולצפות שירד מן השמים זה בודאי לא, אלא המצוה כולה רובצת עלינו ומחוייבים אנו לעשות כל השתדלות וטצדקי לקיים מצוה רבה זו".

14) שו"ת מהר"ם שיק (י"ד, ריג): "ויש לישב זה עפ"י מ"ש הרמב"ם שם בפ"ב דין י"ב שאין לחכז"ל קבלה ע"ז איך יהי' ולפי משמעות דקרא דרשו ופליגו בהו ולכן יש לחוש לכל החששות, ואולי יהי' כך או כך".

[וברמב"ם (מלכים יב, ב): "וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים סתומין הן אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו, אלא לפי הכרע הפסוקים, ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו. ועל כל פנים אין סדור הויית דברים אלו ולא דקדוקיהן עיקר בדת".]

15) תפארת ישראל (מידות, פרק א) בביאור טעם לימוד המסכת: "שנשמרו בלבינו תבנית ואופן בניינו, למען דעת באיזה אופן יבנה לעתיד, (ואם שיהיה בו איזה שנויים, כפי אשר יורינו ה' אז). וכן כתב הרמב"ם בהקדמה למסכת זו . . . ואף על גב דבניין שלעתיד יבנה בידי שמים מאליה . . . עכ"פ לרמב"ם הנ"ל שכתב שהלימוד ממסכת זו הוא למען ידעו איך יבנוה . . . ע"כ צ"ל דהך דתחומא שהביא תוס' (שבועות דט"ו ב) דלעתיד יבנה המקדש בידי שמים, דברי אגדה היא ואין למדין ממנה (כירושלמי פ"ו דפ"א) אלא ר"ל שהקב"ה יסייעם בדרך נס שיבנוהו".

16) מהר"ל דיסקין (בהעלותך, ע' סח): "שאל אדמו"ר זצ"ל כאשר ידוע כי בנין בית הבחירה הוא אחת ממצות עשה, כמבואר בס' המצות להרמב"ם ז"ל מצוה כ' וכן הוא בספרי, ובגמרא סוכה הנ"ל מ"א פירש"י ז"ל אבל מקדש העומד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך עכ"ל, וא"כ יתבטל לנו מצות עשה של בנין בית המקדש ותקשה למ"ד אין מצות בטילות לעתיד לבוא, ואפילו למ"ד מצות בטילות תקשה כי למה יתבטל, הא מ"מ כל מה שנוכל לקיים גם אז בוודאי מה טוב, ולכ"פ הוי כאינו מצווה ועושה, וא"כ למה יתבטל לנו הך מ"ע, אלא, דלטובתם של ישראל ישאיר הקב"ה בהבנין איזה דברים קטנים לתקן, אשר בהתיקון הזה יתכשר שיהא ראוי לעבודה כמו למשל מזבח שנפגם פסול, וכן במגורה אם יחסר איזה כפתור, ויתן לנו הקב"ה רשות לתקן ולגמור הדבר ע"י בני אדם למטה ויקרא עבור זאת על שם ישראל כי על ידי המעשה שלהם התכשר אשר ראוי לעבודה, ובוה יתקיים בנין בית הבחירה".

ובלק"ש (יא, 98 בהערה 61): "וע"פ הנ"ל י"ל שהביהמ"ק ירד מן השמים אבל הדלתות ה'שערי' ש'טבעו בארץ' (שהן היו בידי אדם) יעלו ויתגלו ויעמידו במקומם, והמעמד הדלתות נחשב כאילו בנאו כולו, ראה בב"ב נ"ג, ב".

אבל ראה בקובץ המעין (תשרי תש"ל, עמ 72): "ולענ"ד יש לפקפק ע"ז, דלשון בנוי ומשוכלל אינו סובל פירוש זה, דאם הוא משוכלל בודאי שלא יהי' בו שום פגם ושום חסרון".

until the building of the physical *Beis hamikdash* is complete, just as the soul does not descend until the body is completely formed.¹⁷

The reason for this dual element is because the eternal nature of the third *Beis hamikdash* is contingent on it being constructed by G-d Himself (בניינא דקוב"ה), though in order for it exist within the physical realm, human effort is required as well.¹⁸

Alternatively, G-d wanted the Jewish people to participate in the building of the third *Beis hamikdash* to enable them to feel the satisfaction of having built it themselves.¹⁹

7. The structural blueprint of the third *Beis hamikdash* as featured in the Book of Ezekiel (chapters 40-42) is ambiguous. Consequently, the Jewish people will construct those sections that are clear and G-d will build the rest.²⁰
8. The Jewish people will build those parts that are identical to the first *batei mikhdash*; the *mashiach* will add the elements described in Ezekiel; and G-d will contribute its spiritual dimension.²¹

17) ערוך לנר (סוכה, מא, א): "דודאי ביהמ"ק לעתיד לבא יבנה בנין ממש בידי אדם, ומה שנאמר 'מקדש ד' כוננו ידיך' שנדרש בתנחומא שירד למטה הוא ביהמ"ק רוחני שיבא לתוך ביהמ"ק הנבנה גשמי כנשמה בתוך הגוף. . אמנם כמו שלמטה בארץ אין נשמה בלא גוף, כמו כן המקדש רוחני לא יקום בלא מקדש גשמי, ולכן אתי שפיר הלשון בנין בביהמ"ק שלעתיד ג"כ".

וראה לקו"ש (יח, ע' 418): "אדער באופן אחר: דער בנין הבית למטה וועט זיין בידי אדם – ע"י משיח (וואס אים וועט מען מגלה זיין דאס וואס אינו מפורש ומבואר) און אין דעם מקדש דלמטה וועט זיך 'אנטאן' דער מקדש שלמעלה, ובדוגמת וע"ד אש שלמעלה וואס האט זיך אנגעטאן אין דעם אש שלמטה – שמצוה להביא מן ההדיוט, וואס דאס וועט אריינברענגען די נצחיות אין דעם בנין דלעתיד". ובתורת מנחם (תשמ"ח, ב, ע' 560): "ובכללות התיאור בין ב' השיטות במאמרי חז"ל אם ביהמ"ק השלישי יבנה בידי אדם (ע"י משיח) או שיבנה ע"י הקב"ה בעצמו – יש לומר, ע"פ המבואר במארו"ל שיש 'ביהמ"ק של מעלה' ו'ביהמ"ק של מטה' וכן 'ירושלים של מעלה' ו'ירושלים של מטה' (ועד ש'אמר הקב"ה לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה), ועפ"ז, המקדש שבנוי ומשולל למעלה, 'מקדש אדני-י כוננו ידיך', יגלה ויבוא מן השמים, ויתלבש במקדש של מטה שיבנה ע"י משיח צדקנו". וכ"ה בלקו"ש (לט, ע' 11).

18) לקוטי שיחות (לט, ע' 11): "ונקודת הביאור בזה היא, כי עיקר החידוש דבית השלישי הוא שיהי' בית נצחי, דלא כבית הא' ובית הב', ולכן צ"ל 'בניינא דקוב"ה', ולא בניינא דבר נש, שאין לו קיום (כמבואר בזהר שם). אבל לאידך, נצחיות המקדש צ"ל (גם) כמו שהוא בגדרי המטה, ולכן קביעות נצחית זו למטה היא ע"י מעשה בני אדם, שאז הנצחיות כמו שהיא מצד 'בניינא דקוב"ה נקבעת גם בגדרי' המטה".

19) תורת מנחם (תשמ"ח ב, ע' 560): "וההסברה בזה – שרצונו של הקב"ה שביהמ"ק העתיד לא יהי' 'נהמא דכיסופא' לגמרי (מעשה ידי הקב"ה בלבד), אלא גם באופן ד'קב שלו', שהרי 'אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבין של חבירו', ולכן, צ"ל גם באופן ד'ועשו לי מקדש', מעשה ידי אדם, כאמור, שמקדש של מעלה יורד ומתגלה ומתלבש במקדש של מטה".

20) לקו"ש (יח, ע' 418): "איינער פון די אופנים ווי מען קען מתווך זיין די צוויי דיעות - יש לומר: דער חלק וסוג פונעם בנין וואס איז מבואר ומובן פון דעם 'ספור' אין מס' מדות (ובלשון הרמב"ם 'מעין הדברים המפורשים ביחזקאל') וועט געבויט ווערן 'בידי אדם', און די פרטים וואס זיינען אין סוג פון 'אינו מפורש ומבואר' וועלן נתגלה ווערן משמים ע"י הקב"ה".

21) קובץ 'המעין' (תשרי תש"ל, ע' 77-78): "נמצא לפי זה שעומד לפנינו לזכות ברצות ה' בשלשה שלבים. שלב הראשון - תבנית שהשכיל דוד ושלמה בבית ראשון ועזרא בבית שני שתהי' על דינו ברצות ה'. השלב השני – תבנית יחזקאל עם כל ההוספות והתיקונים ע"י משיח צדקנו. והשלב השלישי – הוא בית המקדש של מעלה בנוי ומשולל ירד מן השמים".

Will the Building of the *Beis Hamikdash* Precede the Arrival of *Mashiach*?

Early authorities differ regarding the timing of the building of the third *Beis hamikdash*.

Some sources, most prominently the Jerusalem Talmud, state that the *Beis hamikdash* will be built before the advent of *Mashiach*.²² Rambam, however, dissents; his description of the coming of *moshiach* depicts a king as leading the building of the *Beis hamikdash*.²³

Advocates for each viewpoint reconcile the contradictory texts in ways that are in harmony with their general position.

The proponents of the view of the Jerusalem Talmud argue that Rambam does not clearly state that a king must be appointed first; he simply describes the *mitzvos* that will be practiced during the days of *mashiach*.²⁴ Furthermore, Rambam writes that the order of these events remains unknown until they actually occur.²⁵ The difficulty with this approach is that Rambam clearly states elsewhere that building the *Beis hamikdash* must be preceded by appointing a king and wiping out the nation Amalek.²⁶

(22) ירושלמי (מעשר שני ה, ב): "אמר רבי אחא זאת אומרת שבית המקדש עתיד להיבנות קודם למלכות בית דוד דכתיב [דברים לב יד] ודם ענב תשתה חמר ואת אמרת הכין". ובגבורת ארי (תענית יז, א): "דברי חכמינו ז"ל שבירושלמי נאמנים עלינו ואין אנו צריכים להאי טעמא והרחמן יזכנו לבנין הבית ולימות המשיח". ובתוספות יום טוב (מעשר שני, ה, ב): "גם בזה יש לי להליץ בעדו מזה הירושלמי שבית המקדש עתיד להבנות קודם מלכות בית דוד. ונמצא שעד מלכות בית דוד יהיה לאויבים קצת ממשלה עלינו וכמו שהיה בתחלת בית שני". וראה גם המקומות שהובאו בהערה 27.

(23) רמב"ם (מלכים, יא, ד): "ואם יעמוד מלך מבית דוד . . . הרי זה בחזקת שהוא משיח. אם עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי".

ולהעיר רמב"ם (ד, ב): "שאני בית המקדש דאי לא מלכות לא מתבני".

(24) 'שנה בשנה' תשמ"ו (מאמרו של ר' שלמה חיים אבינר, ע' 160): "נראה שאין זו כוונת הרמב"ם, שהרי הוא מונה רשימה ארוכה של דברים שיתחדשו על ידי המלך המשיח: "עושין שמיטין ויובלות כהלכתן" – וכי עד בוא המשיח איננו מצווים להשתדל לגמור שמיטה כהלכתה? "וחזרוין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם" וכי עד בוא המשיח אנו נמשיך לשפוט על פי חוק תורכי-אנגלי . . . ונשמח ונעלוז? . . . לכן אין כוונת הרמב"ם שתנאי בקיום כל הדברים האלה הוא ביאת המשיח, אלא להיפך שתנאי בבירור שאכן זהו המשיח, שכל הדברים האלה אכן ייעשו . . . אבל בהחלט שדברים אלה יעשו גם לפני בוא המשיח".

וראה גם ספר *A Question of Redemption* ע' יב – טו.

(25) רמב"ם (מלכים יב, ב): "וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים שתומין הן אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו, אלא לפי הכרע הפסוקים, ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו, ועל כל פנים אין סדור הויית דברים אלו ולא דקדוקיהן עיקר בדת". וראה ספר *A Question of Redemption* ע' טו. ושם הביא משו"ת מהרלב"ח (קונטרס הסמיכה, סוף ד"ה ועל הדבר) שהבין שדברי הרמב"ם בפרק יב שייכים גם למ"ש בפרק יא: "שלדעתו ז"ל סדר רוב אותם הדברים העתידיים נעלם מן הכל ואפילו מהם ז"ל, וכמו שכתב בפרק י"ב מהלכות מלכים . . . ומי שיראה כל דברי הרב שם בפרק י"א מאותם ההלכות יראה בפירוש שאין דעתו בסדור אלו הדברים כפי הנראה מדברי רבותינו ז"ל באותם המקומות שכתבתי למעלה, אלא סדור אחר שנראה בעיני חכמתו שהי' יותר קרוב לשכל".

(26) רמב"ם (מלכים א, ב): "מינוי מלך קודם למלחמת עמלק, שנאמר "אותי שלח ה' למשווהך למלך . . . ועתה לך והכית את עמלק" (ראה שמואל א טו, א – ג). והכרתת זרע עמלק קודמת לבניין הבית, שנאמר "ויהי כי ישב המלך בביתו וה' הניח לו מסביב מכל אויביו, ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה . . . אנוכי יושב בבית ארזים" (שמואל ב ז, א – ב)".

Similarly, proponents of Rambam's view interpret the sources suggesting *mashiach's* arrival after building the *Beis hamikdash* to say that *mashiach's* full glory will be evident after the *Beis hamikdash* is built. However, the initial arrival and anointing of *mashiach* will occur before the *Beis hamikdash* is built.²⁷

Others suggest that although the mitzvah to build the *Beis hamikdash* applies only after a king is appointed (as per the Rambam and *Sifri*), there is no objection to having it built before a king is appointed. Perhaps, then, the Jerusalem Talmud is merely offering one possible scenario of events that will transpire.²⁸

(27) אג"ק (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, א, ע' שיא-ב): "אבל זה ודאי דקיבוץ גליות יהי' ע"י משיח ואחר קיבוץ גליות יהי' הגילויים דמשיח וזהו"ע מלכות בית דוד. ובוזה יומתק מה דאי' בירושלמי מעשר שני פ"ה אמתניתין [דתנאי הי' כשיבנה ביהמ"ק זאת אומרת שביהמ"ק עתיד להבנות קודם ל] (יהי' שיבנה ביהמ"ק) מלכות בית דוד. ובגמ' מגילה די"ז ע"ב א' ג"כ דכיון שניבנית ירושלים בא דוד כו'. ועמ"ש הב"ח או"ח סי' קי"ח בענין ברכת ירושלים [שמבואר] באריכות איך שצ"ל הכל מוכן [קודם], ואחר שיבנה ביהמ"ק וירושלים ויכונן כסא דוד אז בא דוד ויושב על כסאו שהכין לו ד' ית'. ולא יסתר דבר זה להרמב"ם שכתב דמשיח יבנה את ביהמ"ק, דודאי ביאת משיח קודם לבנין ירושלים ובנין ביהמ"ק, והבנין יהי' ע"י משיח וע"י תהי' קיבוץ גליות, [ואז יהי' אח"כ מלכותו והיא] מלכות דוד. וזהו דקדוק ל' הגמרא וכיון שנבנית ירושלים בא דוד, ולא קאמר בא בן דוד, דמשיח נק' בכמה מקומות בשם בן דוד במד"ר ובגמ', ואמר כאן בא דוד, הכוונה על מלכותו, וכמ"ש ועבדי דוד מלך עליהם (יחזקאל ל"ז כ"ד), וע"ש במצודות. וקרוב הדבר לאמר (שלא) [שאז] יתוסף מעלה בו עצמו ומוכן למשכיל ע"פ מה שנתבאר".

(28) 'דרישת ציון וירושלים' (בשו"ת שאילת דוד): "אין כונת הירושלמי בחיוב שצריך להיות כן דוקא אלא שיכול להיות גם באופן זה, ולא יחלוק על סדר שאנו מתפללים – שאנחנו מתפללים שיהי' ע"ד השלימות, אבל אין הדברים מחייבים להיות בסדר הזה דוקא . . . והכוונה דירושלים יתישב מנחדי ישראל קודם מלכות בית דוד ואז נצטרך לעטר שוקי ירושלים בפרות".

The Rebbe's Position

The Rebbe adheres to the view that Rambam's position is a conclusive one, being that his work is *psak halachah*²⁹ (as opposed to the Jerusalem Talmud which engages in the homiletical exposition of the verses and cannot be relied upon for definitive rulings³⁰).

Precedent of the Second Beis Hamikdash

Some question the premise of Rambam from a historical standpoint. It is known that the second *Beis hamikdash* was rebuilt by Ezra upon returning to Jerusalem, although the Jews had no appointed king.³¹ How can the ruling by Rambam (and *Sifri*) be reconciled with this fact?

Several answers are suggested:

1. The second *Beis hamikdash* was an extension of the first *Beis hamikdash*, and it was not necessary to appoint a new king.³²

(29) לקו"ש (טז, ע' 305 הערה 49): "וכ"ה הסדר דג' מצות אלו בבנין בית השלישי כברמב"ם רפי"א מהלכות מלכים המלך המשיח וכו' ובונה המקדש. ובה"ד שם: יעמוד מלך כו' וילחום מלחמות ה' (סתם — כולל מלחמת עמלק ולאחר הכרתת זרעו כו' ומצב דמנוחה —) כו' אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו (תיבות אלו נשמטו ע"י הצנזור) — אז — ובנה מקדש במקומו".

ובאג"ק (טז, ע' רטו): "ואלו הם דברי המורה הגדול רבנו הרמב"ם בספרו משנה תורה, בהנוגע לשיבת ציון (הלכות מלכים פרק י"א): המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל כו' התורה העידה עליו שנאמר ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו', ובסוף הפרק: יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה כו' ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל כו'. וידועה דייקנותו של הרמב"ם בכל מלה ומלה שבספרו משנה תורה, ובסדר הדברים בקדימה ואחור. וכאמור הסדר ע"פ פסק דין התורה הוא, שבתחלה יעמוד מלך המשיח ויחזיר המלכות, ואחרי כן יבנה המקדש, ואחרי כן יקבץ נדחי ישראל. וזוהי ההבטחה שבתורה: ושב וקבצך וגו', אם יהי' נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה'. וכאמור בסעיף הקודם — פסק דין שבתורה אינו ענין להצבעה ולהכרעה על פי דעת הרוב. כמה מרז"ל ישנם בביסוס ובהרחבת האמור לעיל, אבל בחרתי בפסק דין שבספר הלכה המקובל על כל עמנו בני ישראל, ואשר כאמור מדוייק הוא בתכלית בביטוי ובסדרם".

וראה גם דברי הרב צבי יהודה קוק (שיחות הרב צבי יהודה פרקי משיח 4. תלמוד תורה, הוספה 2): "כשבאים אלי אנשים בטענה שהגיע הזמן לבנות את בית המקדש, אני אומר להם: מה שאתם תובעים אינו נובע מריבוי התורה שבכם, אלא ממיעוט תורה. בנין בית המקדש אינו מצווה של יחיד אלא של צבור, של כלל ישראל, וכשם שיש מצווה לבנות בית המקדש, כך גם קיים סדר למצוות. בגמרא מפורש: "שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה", והיא מוכיחה שהיא דווקא לפי הסדר הזה. בגמרא נאמר הדבר לגבי ביאה ראשונה ובית מקדש ראשון, אבל הרמב"ם פוסק שהוא עניין כללי. יש כאן סדר ברור והוא אינו דבר שבמקרה. כשם שיש מצוות, כך יש גם סדר למצוות. מה המובן של מחיית עמלק, ומהי ממשות עמלק באומות העולם — לא נתברר עדיין. אבל ברור הוא שהעמדת מלכות, כלומר העמדת הנהגה לאומה, קודמת לבנין בית המקדש, ולא מפורש בכמה שנים. אולי דורות צריכים לעבור עד שמלכות בישראל תתבסס. אמרתי לאנשים שתובעים את בנין בית המקדש: בוער לכם לבנות את בית המקדש? ! לא בוער! קודם כל נבסס את מלכות ישראל".

(30) ראה לקו"ש (ה, ע' 149 הערה 51, בקשר לדברי הרמב"ם הנ"ל): "והרי פס"ד הלכה למעשה הוא דוקא בספרי הפוסקים ולא במדרשי חז"ל ואפילו לא בסוגיות חמורות שבש"ס".

(31) ראה רמב"ם (בית הבחירה ו, יד): "כל מקום שלא נעשה בכל אלו וכסדר הזה אין קדוש גמור וזה שעשה עזרא שתי תודות זכרון הוא שעשה לא במעשיו נתקדש המקום שלא היה שם לא מלך ולא אורים ותומים". (הערת מערכת מכון שמואל: להעיר דמכאן ברור שלדעת הרמב"ם לא הי' חוטף מגזע ישי' בזמן ההוא, ודלא כיש אומרים דלקמן הערה 33).

(32) לקו"ש (טז, ע' 305 הערה 49): "אבל בנוגע לבנין בית שני דלא הי' שם מלך וכו' . . . אולי י"ל דאין צריך כיון שהוא המשך דבית המקדש הא"י".

2. They were following the direct orders of a prophet.³³
3. As noted above, it is *permitted* (according to some) to build the *Beis hamikdash* even when there is no obligation to do so. The Jews were thus permitted to build the second *Beis hamikdash* even in the absence of an appointed king.³⁴

This can explain the efforts of Rabbi Yehoshua ben Chananya to rebuild the *Beis hamikdash* upon securing the permission of the Romans:³⁵

1. It is plausible that the anticipated building process was viewed as though it would be a continuance of the second *Beis hamikdash* (part of which remained).³⁶
2. Another possibility is that they were awaiting a prophetic directive and would not engage in any building until then.³⁷
3. It is *permissible* to build the *Beis hamikdash* without a king.³⁸

(33) 'דרישת ציון וירושלים' (בשו"ת שאילת דוד): "ומה שבנו עולי גולה בית שני, זה הי' עפ"י נביא שנתנבא להם לבנות וכן היתה הקבלה מהך ד'יפת אלקים ליפת' שיבנה המקדש על אופן זה, ומצורף לזה הי' להם מלך מחוטר ישי וכמשכ"ל בזה". [ראה לעיל שם ב'פתיחה': "ועכ"ז הי' להם עכ"פ חוטר מגזע ישי הוא זרובבל אשר הי' מלך".]

ולהעיר מהמובא בשם החת"ס (מהר"ם שיק תרי"ג מצוות, מצוה צה) שיש לפרש דברי רש"י על הכתוב (שמות כה, ט) "כָּל־לֵב אֲשֶׁר אָנִי מְרַאֶה אוֹתָךְ אֶת תְּבִנֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת תְּבִנֹת כָּל עֲלִיו וְכֵן תַּעֲשׂוּ" – "לדורות", "דהמשכן וכל כליו בעיני דווקא שיעשו אותן כאשר גילה ה' לאחד מנביאי צורתן, וכן נאמר לענין בית המקדש הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל, וכן המקדש שלע"ל מבואר ביחזקאל בנבואה תבנית הבהמ"ק שלעתיד, דלעולם בעינין שלא יעשו המשכן או המקדש או כלים לפי הבנת האדם אלא הכל כמו שמסר הקב"ה לעבדיו הנביאים".

ולהעיר גם מספרי (ראה, פיסקא סב): "כ"י אם אֶל הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֵיכֶם מִכָּל שְׁבִטֵיכֶם – דרוש על פי נביא. יכול תמתין עד שיאמר לך נביא, תלמוד לומר 'לְשִׁכְנֹוּ תִּדְרְשׁוּ וְקָאֵת שְׁמֵהּ דְרוּשׁ וּמִצּוּא וְאֵחָר כֵּן יֹאמַר לְךָ נְבִיא. וְכֵן אַתָּה מִצּוּא בְדוּד . . . שְׁלֵא עֲשֵׂה אֵלָּא עַל פִּי נְבִיא".

(34) 'דרישת ציון וירושלים' (שם): "דאף דלא נצטוו ישראל לבנות להם מקדש קודם שיהי' להם מלך וינוחו מאויביהם עכ"ז אין איסור בדבר ואם יבנוהו ויגיעו לסוף מדותיו יהי' קדוש כדינו לכן היו יכולים לעשות עפ"י נביא אלו הדברים".

(35) בראשית רבה (סד: ז'): "בימי רבי יהושע בן חנניה גזרה מלכות שיבנה בית המקדש", ע"ש המשך הסיפור. וראה מנחת חינוך (מצוה צה, אות א): "וגם היום אפשר שאם יתנו המלכות רשות לבנות בית המקדש מצוה לבנות כמבואר במדרש בימי ריב"ח דנתנו רשות והתחילו לבנות".

(36) 'שנה בשנה' תשמ"ו (ע' 170): "בית שני לא נחרב כלל אלא נשארו עדיין חומות. רבי יהושע בן חנניה בעצמו ראה את המקדש בבניינו. לפי חשבונות מסויימים רק עברו שלשים ושתים שנה מחורבן בית המקדש עד אז, ולכן כולם זכרו אותו היטב. הנסיון לבנות לא היה בגדר בניה מחודשת אלא מעין שיפוץ הישן . . . לכן לא נחשב הדבר כבניה מחודשת אלא כשיפוץ".

ובהערות וביאורים (גליון תשעט ע' 6): "ועפ"י יש לבאר מה שבנו ביהמ"ק בימי ריב"ח . . . וחשבו שכשם שביהמ"ק הב' בא כהמשך לבית הא' - ולא כתהליך חדש, כך גם בנין זה אינו אלא המשך של בית המקדש השני והראשון, ולכן א"צ דוקא במלך וכו'. ויומתק, שמי שגזר על בנין ביהמ"ק אז הי' "מלכות הרשעה", וא"כ מודגש בזה שאי"ז דבר חדש, אלא שמי שהחריב ביהמ"ק - הוא עצמו עשה זאת רק לזמן קצר וכעת רוצה להחזירו על מכוננו".

(37) 'שנה בשנה' תשמ"ו (ע' 171): "עוד נוכל לומר שבאמת היהודים לא ניגשו לעבודת הבנין אלא שרק הכינו את עצמם. זה לשון המדרש: "בימי רבי יהושע בן חנניה גזרה מלכות הרשעה שיבנה בית המקדש". היהודים קבלו רשות אספו חומרים, אבל חיכו להוראה נבואית".

(38) 'דרישת ציון וירושלים' (שם): "דאף דלא נצטוו ישראל לבנות להם מקדש קודם שיהי' להם מלך וינוחו מאויביהם עכ"ז אין איסור בדבר . . . וע"כ רצה ר"י בן חנניא לבנות אח הבית כשהרשה אותו קיסר רומי".

Are We Permitted to Begin Construction?

In the opinion of many, a king must first be appointed before building the *Beis hamikdash*, and it may not be built in his absence. It is obvious that according to this view the *Beis hamikdash* may not be built today.

However, as noted above, others maintain that a king may be appointed after its construction or that appointing a king first is only the **preferred** mode. If so, perhaps it is not necessary to wait for the *Mashiach*.

However, the *Sefer ha-Chinuch* notes that the *mitzvah* of building the *Beis hamikdash* only applies when most Jews live in the Land of Israel. Consequently, if most Jews do not live in Israel, the building of the *Beis hamikdash* cannot begin.³⁹

If so, how was the second *Beis hamikdash* built when most Jews at the time did not live in the Land of Israel? This may be answered in the same manner as before:

- (a) The Jews received a direct order from a prophet to build the second *Beis hamikdash*, and they had an oral tradition to this effect.⁴⁰
- (b) Although there is no obligation to build the *Beis hamikdash* before most Jews have immigrated to Israel, one may still do so.⁴¹

(39) חינוך (מצוה צה): "ונוהגת מצוה זו בזמן שרוב ישראל על אדמתן".

וראה שו"ת משנה הלכות (ה, שי): "דמצות מינוי המלך אינו אלא בזמן שישראל על אדמתן ס"ל דהכי נמי מצות בנין ביהמ"ק . . . וכן כתב להדיא החנוך מצוה תצ"ו וז"ל ונוהגת בזמן שישראל על אדמתן וכמ"ש ז"ל ג' מצות נצטוו ישראל בכניסתם לארץ למנות להם מלך ולבנות בית הבחירה ולהכרית זרעו של עמלק ע"ש, והרי שכתב מפורש מספרי הנ"ל דהני ג' מצות נוהגים בזמן שישראל על אדמתן דוקא, ומה שכתב כאן רוב ישראל, דרובו ככולו בכל מקום ופשוט".

[ובסנהדרין (כ, א): "שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה", הרי שמצות בנין המקדש תלויה בביאת ישראל לארץ.]

(40) **בניין בית המקדש בזמן הזה** (להר"א אביגדור נבנצל שי): "אולי בנו בית שני מפני שירמיה ניבא שלא ימשך החורבן אלא שבעים שנה ועוד שחגי זכריה ניבאו בזמן הבנין לבנותו ולכן בנו אז בגדר הוראת שעה".

(41) **בניין בית המקדש בזמן הזה** (שם): "יש להעיר שהחינוך כתב (מצוה צה) על בנין המקדש שמצוה זו נוהגת בזמן שרוב ישראל על אדמתם . . . ויש לדון אם כוונת החינוך שאסור לבנות המקדש אם אין רוב ישראל על אדמתם או שאז אין חיוב . . . גם בתחילת בית שני לא היו רוב ישראל על אדמתם ויתכן שבנו אז בתורת רשות".

וראה גם 'אמונת עיתך' (מס' 8 'ובאכם בביאת כולכם', להר"א משה צבי נריה): "עוד מצוה גדולה יש לנו, שלדעת אחד מהראשונים תלויה היא ברוב ישראל בארצו, והיא מצוות בנין בית המקדש. בספר החינוך (מצוה צה) נאמר: "ונוהגת מצוה זו בזמן שרוב ישראל על אדמתן". אכן, הקושי גלוי לעין: כיצד בנה עזרא את הבית השני, והרי "כל הקהל כאחד" לא היה אלא "ארבע ריבוא ואלפיים ושש מאות"?

הגאון ר' שלמה פיינזילבר ז"ל, מתרץ בספרו "יריעות שלמה": לא נאמרה הלכה זו אלא ביחס לבית ראשון, אבל עכשיו שקיימא לן "קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא", ומקום המקדש בקדושתו הוא עומד, אפשר לבנות את בית המקדש גם בלי רוב ישראל. אולם לשונו של החינוך אינו מורה כך ונראה שהוא סובר שאע"ג שקדושת המקום קיימת, הנה קדושת הבנין, המזבח והמחיצות וכו', זקוקה להשתתפות רוב ישראל ודין זה קיים תמיד. ומטעם זה קשה גם לתרץ ולומר שכוונת החינוך היא, שכל זמן שאין רוב ישראל על אדמתן, אין חיוב של בנין, אולם אם רצה

[Some explain the expression used by the *Sefer ha-Chinuch* to mean that the *mitzvah* of building the *Beis hamikdash* applies if most of world Jewry is **able** to live in Israel, even if they do not actually live there. This also explains how the second *Beis hamikdash* was built despite the fact that most Jews remained in exile, since all were **capable** of ascending to Israel.⁴² Alternatively, the criterion of the *Sefer ha-Chinuch* is to be understood as requiring the majority of the residents **of Israel** to be Jewish.⁴³]

Building the Beis Hamikdash in a State of Personal Impurity

Another impediment to building the *Beis hamikdash* today is the fact that all people are considered *temei'ei meisim*, impure due to having touched a corpse,⁴⁴ and preventing entry into where the *Beis hamikdash* stood.⁴⁵ It should be noted that some authorities hold that the concern of impurity is superseded by the obligation to build the *Beis hamikdash* (if people who are ritually pure are not available),⁴⁶ just as it is suspended when there is a need to make repairs in the *Beis Hamikdash*.⁴⁷

הציבור - ראשי, כדרך שאומר הרמב"ן בפ' קורח (במדבר טו כא): "שאלו היו ישראל חפצים בדבר היה בית המקדש נעשה בימי אחד השופטים". ומשמע שאע"פ ששינו במסכת שבועות (יד ע"א), שקידוש המקום טעון מלך, הרי כל שהציבור חפץ בדבר, אפשר לקדש גם בלי מלך, שאם נאמר שדין הוא שהבנין צריך להעשות על ידי רוב ישראל, אין רצונו של המיעוט יכול לשנות את המצב.

(42) ישועות מלכו (לר' ישראל יהושע מקוטנא, עמ' 148): "כיון שהיה בידי כולם לעלות – ולא עלו, נטלו העולים כח וזכות הנשארים, ולהם היה הכח והזכות מרוב ישראל, ומקרי רוב ישראל על אדמתם". וראה שו"ת ציץ אליעזר (י, א) שקורא לדברי הישועות מלכו "חידוש מפתיע".

(43) שו"ת ציץ אליעזר (י, ב): "עוד עולה בדעתי דאולי החינוך בכתבו בכאן בלשון בזמן שרוב ישראל על אדמתן אין כוונתו בכלל להמובן הפשוט של רוב מכל ישראל, אלא כוונתו בזמן שיהיו על אדמתן הרוב נגד כל התושבים הזרים שישבו שם, אבל כל עוד הזרים מהרים הרוב אין חיוב לבנות".

(44) ספר המנהיג (תשובה לחכמי אראגון, עמ' תשכה-תשכו): "ואלו אנו עכשיו כולנו טמאים בטומאת מת חמורה הצריכה הזאה ג' וד' באפר הפרה ובמים החיים הבא ליכנס למקדש בית עולמים. ואנחנו היום נכנסין במקדש מעט בגולה ואין לנו צד טהרה עד עמוד כהן לאורים ותומים. ויזרוק הצור עלינו מים טהורים לטהרנו". ונתק בשו"ת דברי יציב (או"ח, נה).

(45) כלים (א, ח): "החיל מקודש ממנו שאין עובדי כוכבים וטמא מת נכנסים לשם". וראה בארוכה מאמר מכון שמואל בענין העלי' להר הבית בזמן הזה.

(46) מקדש מלך (לרצ"פ פרנק, ע' קכט, הובא ב'שנה בשנה' תשמ"ו ע' 159): "ברייטא ערוכה בעירובין (דף קה ע"א) ופסקה גם הרמב"ם דלצורך בנין מותר ליכנס לבית קודש הקדשים אפילו בטומאה, ואם כן לצורך בנין המזבח ודאי מותר ליכנס". ובהערה שם: "והעיר הגר"ח זוננפלד על דברי, שיש לחלק בין לתקן ובין לבנות, דלתקן כיון דכבר איכא מקדש שפיר נדחה טומאה, משא"כ כשאין מקדש כלל, לא מצינו שבנין בית המקדש ידחה טומאה... ולענ"ד אין הדברים נראים, דכיון דתיקונו דוחה כ"ש עיקר בניתו". וראה שו"ת מהרי"א הלוי (ח"א סי' פח) לענין בנין המזבח בטומאה.

(47) עירובין (קה, א): "מתוך שנאמר אך אל הפרוכת לא יבא, יכול לא יהו כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח לעשות ריקועי פחים [נטסין של זהב שמחפין בהן בית קדשי הקדשים מתוכו, רש"י], תלמוד לומר אך חלק [כלומר אינן ורקין מיעוטיין כל אתין וגמין רבוין]. חלק מיעט דלמלאכה שרי לעיולין. מצוה בתמימים, אין שם תמימים נכנסין בעלי מומין, מצוה בטהורין, אין שם טהורין נכנסין טמאין".

וברמב"ם (בית הבחירה ז, כג): "בשעה שנכנסין הבנאים לבנות ולתקן בהיכל... מצוה שיהיו הנכנסין כהנים תמימים, לא מצאו תמימים יכנסו בעלי מומין, ואם אין שם כהנים יכנסו לויים, לא מצאו לויים יכנסו ישראל, מצוה בטהורים, לא מצאו טהורים יכנסו טמאים".

Conclusion

The preponderance of halachic opinion agrees that the building of the physical *Beis hamikdash* should not commence before the arrival of the *mashiach* and the presence of most of world Jewry in Israel.

Moreover, the cryptic blueprint of the third *Beis hamikdash* described in Ezekiel has perpetually eluded scholars, who have failed to decode its practical implications and have since abandoned any effort to understand it without prophetic revelation. Clearly, it is necessary to wait for prophetic instruction to guide the building process.⁴⁸

However, much can be done practically to expedite the building of the *Beis hamikdash*. Many sources indicate that studying the structural design of the *Beis hamikdash* is tantamount to actually building it.⁴⁹ This, accompanied by Torah study, good deeds and yearning⁵⁰ for the imminent arrival of *mashiach*, will surely hasten the building of the physical *Beis hamikdash*. May this happen imminently in our days, Amen!

48) שו"ת בנין ציון (סי' א): "לשון הספרי – דרוש על פי נביא, יכול תמתין עד שיאמר לך נביא, ת"ל "לשכנו תדרשו ובאת שמה", דרוש ואתה מוצא ואח"כ יאמר לך נביא, וכן אתה מוצא בדוד 'זכור ה' לדוד אשר נשבע לד' נדר לאביר יעקב אם אבא באוהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי אם אתן שנת לעיני עד אמצא מקום לה" – שלא תעשה אלא על פי נביא, שנאמר 'ויבוא גד החוזה ביום ההוא ויאמר לו עלה והקם לה מזבח בגורן ארונה היבوسی ואומר ויחל שלמה לבנות בית ה' בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדוד אביו" . . . הרי בפירושו אף על פי דיליף מקרא 'לשכנו תדרשו' שלא נמתין על נביא לעלות לירושלים ולבקש מקום המקדש כמו שעשה דוד, עם כל זה אסור להקריב אלא על פי נביא כדיליף מדוד שלא הקריב אפילו במזבח עד שבא גד החוזה ואמר לו עלה והקם לה' מזבח, וכמו שכתב הספרי בפירושו שלא תעשה אלא על פי הנביא . . . שהרי דוד ידע מאז שישב עם שמואל בניות ברמה כל מקומות בנין הבית כאשר מיד ד' עליו השכיל . . . וא"כ כבר ידע דוד מכוון מקום המזבח, ואעפ"כ לא הותר לו להקריב רק על פי נביא, א"כ כל שכן בזה"ז שאפילו מקום המזבח לא נודע לנו במכוון . . . ומכל זה ראי' שאסור לבנות מזבח ולהקריב עליו עד שיבא לנו ע"פ הנביא ציווי הקדוש ברוך הוא לזה".

49) תנחומא (פרשת צו סימן יד): "א"ל הקדוש ברוך הוא ליחזקאל ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל, א"ל הקדוש ברוך הוא גדול קרייתו בתורה כבנינה לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה ובשכר קרייתו שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאלו הם עוסקין בבנין הבית".

ובפסיקתא רבתי (פיסקא טז. וכ"ה בפסיקתא דר"כ פיסקא ו. ויקרא רבה ז, ג. ילקוט שמעוני יחזקאל רמז שפב): "הואיל ואתם מתעסקים בו כאילו אתם בונים אותו".

וראה מנחות (ק, א): "אלו תלמידי חכמים העסוקין בהלכות עבודה, מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם".

ובפירושו המשניות להרמב"ם (מנחות יג, יא): "ועוד אמרו זאת התורה לעולה וכו', כל העוסק בתורה כאלו הקריב עולה ומנחה וחסאת ואשם. ואמרו תלמידי חכמים העוסקין בהלכות עבודה מעלה עליהן הכתוב כאלו נבנה מקדש בימיהן. ולפיכך ראוי לאדם לעסוק בעניני הקרבנות ולהתבונן בהן, ואל יאמר שהם דברים שאין להן צורך היום כדרך שאומרים הרבה מבני אדם".

ובהון עשיר (הקדמה למסכת מדות): "התי"ט הרחיב לתת טעם על מה נשנית מסכתא זו, והנלע"ד הוא, שנשנית לקיים בלמודה ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד, ג), בכל דור ודור שלא זכינו לבניינו מרוע מעללינו וקוצר מעשינו, אשר מעלה עלינו השם כאילו נחרב בימינו מחמת פשעינו, כי כן אמרו רז"ל (ירושלמי יומא פ"א ה"א א) כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו".

וראה בארוכה לקו"ש (יח, ע' 411 ואילך).

50) ראה כוזרי (מאמר ה, כז): "ירושלים אמנם תבנה כשיכספו בני ישראל לה תכלית הכוסף עד שיחוננו אבניה ועפרה".